

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ МЕДИЧНОГО ВНЗ. ПРОБЛЕМНЕ НАВЧАННЯ.

**В.О.Кондратьєв, Л.П.Бадогіна, Л.І.Вакуленко,
В.О.Лінник, Н.Г.Порохня, І.І.Колотніцький
ДЗ «Дніпропетовська Медична Академія МОЗ України»,
кафедра госпітальної педіатрії №1**

Основна мета впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу – підвищення якості підготовки фахівців та їх конкурентоспроможності на вітчизняному та міжнародному ринках праці. Ця модель вимагає розробки нових сучасних навчальних технологій, вдосконалення вже відомих методів, що дозволить інтенсифікувати навчання, забезпечити високий рівень якості знань, здатність майбутнього фахівця до мислення та вирішення нестандартних задач. Особливого значення це набуває в лікарській практиці.

Важливою сучасною проблемою педагогіки вищої медичної школи в умовах кредитно-модульної системи навчання залишається його інтенсифікація, під чим треба розуміти передачу більшого об'єму учбової інформації при незмінній тривалості навчання і збереженні високого рівня якості знань. Одним з найбільш перспективних напрямків удосконалення педагогічних прийомів може виступати проблемне навчання, яке сприяє формуванню у студентів лікарського мислення, а також здатності визначення та вирішення проблем, що виникають в подальшій практичній лікарській діяльності. Мотивування індивідуального пізнавального процесу при навчанні студентів в медичному ВНЗ спрямоване на вирішення задач професійної підготовки майбутнього лікаря. При цьому навчальний процес повинен відповідати сучасним досягненням галузей медицини і фармації, а під час практичних занять на клінічних кафедрах необхідно приділяти максимум часу для роботи і спілкування з хворими, їх батьками і родичами, для самостійної роботи в стаціонарі і поліклініці під час лікарської практики на 4-5-му курсах.

На початку занять в медичному ВНЗ, студенти, як правило, зустрічаються з труднощами, які пов'язані зі звичкою, напрацьованою у школі, коли для більшості учнів головним джерелом інформації був вчитель. При цьому, розраховуючи на викладача як на основного експерта з дисципліни і сприймаючи за достатнє звичайне запам'ятовування викладеної їм мінімальної фактичної інформації, деякі студенти першого-другого курсу втрачають зацікавленість в подальшому навчанні і придбанні необхідних для лікаря знань і навичок. Однак, під час підготовки студентів у медичному ВНЗ у майбутнього лікаря повинна сформуватися не тільки теоретична база, а й накопичитись необхідні творчі здібності, вміння та навички:

- спілкуватися з хворим та його родичами;
- самостійно визначити та сформулювати проблему;
- виявити симптоми і синдроми, проаналізувати їх, запропонувати ефективні методи їх діагностики та інтерпретації;
- висунути лікарську гіпотезу або попередній діагноз, знайти способи їх перевірки;
- сформулювати висновки і клінічний діагноз, визначити прогноз захворювання і можливі шляхи лікування хвороби;
- визначити міру особистої участі у вирішенні медичної проблеми конкретного пацієнта при роботі в колективі медичних працівників.

Сучасною педагогічною наукою пропонуються різноманітні освітні технології та методи:

- навчання, що розвиває;
- проблемне навчання;
- різнорівневе навчання;
- колективна система навчання;
- технологія вивчення винахідницьких задач;
- дослідницькі методи в навчанні;
- проектні методи навчання;
- технологія використання в ігрових методів: рольових, ділових та інших видів навчальних ігор;
- навчання у співробітництві (командна, групова робота);
- інформаційно-комунікаційні технології;
- здоров'язберігаючі технології та ін.

Проблемне навчання в медичному ВНЗ – це навчання студентів на проблемних ситуаціях з метою успішної результативної попередньої підготовки до майбутньої роботи в реальних умовах практичної охорони здоров'я. Проблемне навчання полягає не тільки у традиційній роботі студентів біля ліжка хворого на 4-6-му курсах, але повинне передувати такій роботі, тобто широко використовуватися на кафедрах фундаментальних дисциплін: патологічної анатомії і фізіології, фармакології, пропедевтики внутрішньої медицини. При цьому принципово важливим для проблемного навчання є подання нової наукової і практичної інформації не для елементарного засвоєння, а для мислення та вирішення нестандартних задач і прикладних проблем конкретного предмету.

Для створення та вирішення проблемних ситуацій, що виникають в подальшій практичній діяльності лікаря, на кафедрі госпітальної педіатрії використовуються клінічні ситуаційні задачі, які містять в собі складну нетипову ситуацію і можуть бути розподілені за змістом наступним чином:

- задачі з невизначеними умовами при встановленні діагнозу, які потребують пошуку необхідної додаткової інформації. При використанні таких задач необхідний діалог між викладачем і студентом - варіант клінічної гри;
- задачі з невизначеністю ефективного способу лікування, коли необхідно зробити вибір його оптимального варіанту;
- задачі з надлишковими відомостями в умовах, коли інформація про наявні захворювання пацієнта, містить відомості, які не мають прямого відношення до даного випадку хвороби;
- задачі з частково невірними або суперечливими відомостями між анамнезом захворювання і результатами об'єктивного обстеження.

Залежно від підготовленості аудиторії використовуються різні варіанти проблемності з поступовим підвищенням її рівня до максимальної самостійності студентів не тільки у вирішенні проблеми, а й у її визначенні.

Що стосується підготовки студентів за допомогою тестів, слід відзначити, що в реальних умовах практики лікар зустрічається з проблемами, які досить рідко бувають стандартними. При цьому здатність знаходити єдину стандартну вірну відповідь у вирішенні традиційних навчальних задач, як це пропонується в тестах, мало сприяє формуванню особистості майбутнього лікаря спеціаліста, тобто тестові завдання повинні використовуватися переважно як спосіб контролю засвоєних студентом знань і, виключно, для проведення державної атестації у вигляді тестових іспитів “Крок-1”, “Крок-2”.

Практика свідчить, що студенти медичного ВНЗ, які пройшли курс проблемного навчання, у своїй подальшій лікарській діяльності мають вищий професійний рейтинг завдяки більш досконалим практичним навичкам, здатності самостійно вирішувати медичні проблеми, володінню технікою самооцінки, навичками збирання необхідної інформації, вмінню спілкуватися і встановлювати професійно-емоційний контакт з пацієнтами та їх родичами.

Висновки.

Протягом останнього часу вища медична освіта в Україні набула значних змін завдяки впровадженню методології кредитно-модульної системи навчання. Все більше розповсюджуються сертифіковані навчальні програми, акредитація ВНЗ, протоколи діагностики та лікування на засадах доказової медицини, що спрямовано на вирішення питань ефективності і контролю якості медичної освіти. При цьому в багатьох випадках головне питання педагогіки вітчизняної вищої медичної школи залишається відкритим – як змінює така нова методологія рівень професійної підготовки лікарів і як це впливає на показники здоров'я громадян України?

Разом з цим, одним із сучасних ефективних педагогічних інструментів при вирішенні задач підготовки в медичному ВНЗ може бути проблемне навчання, що становить за мету формування у студентів найбільш загальних принципів діяльності у самостійному активному мотивованому засвоєнню знань і виховання індивідуальних здібностей при засвоєнні і удосконаленні необхідних для лікарської діяльності практичних навичок, психологічних прийомів у спілкуванні з хворим, його батьками та родичами.

Література.

1. Володин Н.Н., Чучалин А.Г., Шухов В.С. Вопросы непрерывного медицинского образования (проблемно-ориентированное обучение)// Лечащий врач.- 2000.- №3.
2. Кудрявцев В. Т. Проблемное обучение: истоки, сущность, перспективы. - М.: «Знание», 1991. - 80 с.
3. Педагогика и психология высшей школы: Учебное пособие / Отв. редактор М.В. Буланова-Топоркова. - Ростов н/Д: Феникс, 2002.- 544 с.